

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01-712/22
Podgorica, 30.12.2022.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po sopstvenoj inicijativi nakon navoda iz članka Dnevog lista Vijesti „Učenik iz Bijelog Polja treći put dobio povrede u školi: Otac i Centar za socijalni rad sumnjuju na vršnjačko nasilje“, dao je sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Naime, u tekstu se navodi: da treći put dječak X X dobija povrede u školi; da otac sumnja na vršnjačko nasilje; da je otac o svemu obavijestio školu, a nakon trećeg puta nezadovoljan reakcijom slučaj je prijavio Ministarstvu unutrašnjih poslova, Centru za socijalni rad i prosvjetnoj inspekciji; da se na video snimcima od spornog dana vidi guranje djece, nakon čega je dječak pao i udario glavom o zid; da otac smatra da sva tri slučaja treba riješiti kako sina ne bi sa strahom pratio u školu.

II POSTUPANJE ZAŠТИTKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od JU Osnovne škole „Pavle Žižić“ Njegnjevo, Bijelo Polje, JU Centra za socijalni rad Bijelo Polje, Uprave za inspekcijske poslove – Odsjeka za inspekciju za prosvjetu i MUP – CB Bijelo Polje, o radnjama i mjerama koje su preuzimali.

3. Zaštitniku je JU Osnovna škola „Njegnjevo“ Bijelo Polje, dostavila izjašnjenje u kojem se navode aktivnosti i mjere koje je škola preduzimala samostalno te u saradnji sa nadležnim službama: MUP-a, JU Centra za socijalni rad - Bijelo Polje, Ministarstvo prosvjete, kako bi riješili slučaj X;

--da je Tim za sprečavanje svih oblika nasilja u školi utvrdio da se u konkretnom slučaju ne radi o vršnjačkom nasilju;

-da je škola preuzeala sve mјere i radnje u cilju zaštite i pomoći učeniku X X.

-da škola učestvuje u izradi plana usluga u Centru za socijalni rad - Bijelo Polje za učenika X i da je postupala u skladu sa Zakonom.

-škola je takođe dostavila izjavu razrednog starještine u kojoj se navodi:

-da se događaj - prijetnja Limom (tuča za koju nije u saznanju) desio prije godinu dana; da tvrdi da nije nista vidio, jer je pošao unutra u školu da donese drugu loptu; da kada se vratio, X X nije nista prijavio; da je za to saznao nakon izvjesnog vremena, kada mu je otac učenika rekao da je čitao poruke (za vrijeme zimskog raspusta) u njegovom telefonu i tako saznao; da razredni te poruke nije bio vidio, a otac mu je rekao da je umjesto svog djeteta slao on poruke drugarima, X X i X X, da vidi njihove reakcije; da je iz tih poruka koje je sam smislio, otac utvrdio da se radi o nasilju; da je o događaju – (prijetnja Limom) sa učenicima obavila razgovor i pedagoškinja škole, pri čemu je učenik X kazao da se on samo šalio i da nikada ne bi tako nešto uradio, već je samo želio da uplaši svoje drugove.

-da je razredni pozvao na razgovor roditelje navedene djece i oni su se dogovorili da se to više ne ponavlja; da se više i nije ponavljalo.

-a što se tiče događaja koji se odnosi na navode da je X slomljena ruka navodi da se događaj desio poslije nastave, jer je X X čekao prevoz školskim kombijem; da učenici koji su bili tu nijesu imali nastavu jer su se časovi u prvoj smjeni završili, donijeli su loptu od kuće i X se samovoljno uključio da bude golman, po navodima učenika. U toj igri, učenik 8-x odjeljenja X X je šutirao i povrijedio ruku X, kako su naveli prisutni učenici; da odgovorno tvrdi da nikakvog vršnjačkog nasilja nije bilo.

-da je razredni za treći događaj na koji je pozvan da se izjasni naveo da povodom događaja pada i povrede X 29.09.2022. godine, nije bio u školi u trenutku događaja jer nije imao prve časove po rasporedu; da je o događaju obaviješten od strane oca koji ga je pozvao i rekao za situaciju; da ga je zamolio da dođe u školu na razgovor da prisustvuje času odjeljenske zajednice.

-da je roditelj uredno po pozivu došao u školu i prije dolaska kod razrednog, svratio kod direktorice škole i rekao da je dijete dobro i izvinio se zbog neprijatnosti i psovki koje je uputio upravi i dežurnom nastavniku; da je od direktorice saznao da je već pokrenuta procedura o kompletnom događaju, uzimanje pismenih izjava.

-da je roditelj prisustvovao času odjeljenske zajednice i čuo komentare učenika o cijelom događaju. Prisutni učenici su jednoglasno potvrdili da niko nije imao namjeru da povrijedi X, već da se to slučajno i u igri desilo.

-da je odjeljenski starješina naveo da je sva procedura sprovedena kako to Zakon nalaže i da nema ni jednog elementa ni jednog oblika nasilja, kako to roditelji žele da dokažu.

4. Zaštitniku je JU Centar za socijalni rad BijeloPolje dostavio izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da je X X otac maloljetnog X X, učenika VII razreda Osnovne škole "Pavle Žižić" u Njegnjevu, dana 10.10.2022. godine došao je u prostorije Centra za socijalni rad Bijelo Polje da prijavi vršnjačko nasilje u školi nad njegovim sinom X koji se desilo dana 29.09.2022. godine; da je X tada izjavio da se to dešava već treći put i da je prethodno prijavljivao direktorici škole, pedagoškinji kao i razrednom starješini ali da se po tom pitanju ništa nije uradilo.

-da je nakon prijave Centru dana 10.10.2022. godine od strane stručnog radnika Centra, X X pružena psihosocijalna podrška i tom prilikom pojašnjene su mu mogućnosti zaštite svojih prava.

-da je po zaprimljenoj prijavi Centar za socijalni rad odmah, dana 10.10.2022. godine obavijestio Centar bezbjednosti Bijelo Polje u skladu sa obavezom prijavljivanja na sumnju na bilo koju vrstu nasilja radi preuzimanja mјera i radnji iz njihove nadležnosti.

-da je dana 17.10.2022. godine zaprimljen odgovor Centra bezbjednosti Bijelo Polje vezano za preuzete mјere iz svoje nadležnosti; da se u odgovoru navodi da su prikupili obavještenja od X roditelja X X i X X, predstavnika OŠ „Pavle Žižić“ Njegnjevo X X, X X, X X i X X. U odgovoru se navodi da su o svemu obavijestili i osnovnog državnog tužioca X X koja se izjasnila da se radi o djetetu koje 12 godina i da se iz tog razloga po zakonu protiv tog djeteta ne može voditi krivični postupak a da u postupanju nastavnika i direktora škole nema elemenata krivičnog djela.

-da su dana 10.10.2022. godine stručni radnici pošli u posjetu porodici X na adresu stanovanja. Tom prilikom nije bilo nikoga kod kuće pa je uspostavljena telefonska komunikacija sa X X ocem maloljetnog djeteta sa kojim je obavljen razgovor telefonskim putem.

-da su dana 10.10.2022. godine stručni radnici Centra posjetili OŠ "Pavle Žižić" u Njegnjevu i obavili razgovor sa pedagoškom službom škole, razrednim starješinom i direktoricom škole vezano za predmetni događaj. Za vrijeme posjete u školi došla je prosvjetna inspektorka. Stručnim radnicima je na uvid dat zapisnik sa sastanka Tima za prevenciju vršnjačkog nasilja u školi kojim se zaključuje da se u konkretnom slučaju nije desilo vršnjačko nasilje.

-da je Centar za socijalni rad uputio dopis JZU Dom zdravlja u Bijelom Polju u kojem je tražena dostava izvještaja o aktuelnom zdravstvenom stanju i vrsti povreda za maloljetnog X X; da je u odgovoru od JZU Dom zdravlja navedeno da pacijent X X nije dovođen kod izabranog ljekara i da se dijete javljalo na pregledе kod ljekara Opšte bolnice u Bijelom Polju.

-da je kroz informacioni sistem SWIS koji koriste svi centri za socijalni rad odmah dana 10.10.2022. godine pokrenut postupak vođenja slučaja, određen je voditelj slučaja a samim tim se i krenulo u prikupljanje podataka i dokumentacije za izradu procjene za maloljetno dijete X X;

-da je Centru za socijalni rad je od strane škole "Pavle Žižić" iz Njegnjeva dostavljeno pisano obavještenje br. 02-603/22-461/1 vezano za rješavanje slučaja učenika X X. U obavještenju dostavljenom od škole navodi se da je dana 04.10.2022. godine održan sastanak Tima za zaštitu učenika od svih oblika nasilja u školi, koji je jednoglasno donio

zaključak da u ovom slučaju nije bilo nasilja ni u jednom obliku. U obavještenju se navodi da je X majka X X podnijela školi inicijativu za smjenu razrednog starještine pa je dana 07.10.2022. godine održan roditeljski sastanak na kojem je pored razrednog starještine prisustvovala i direktorica škole. Navodi se da su drugi roditelji djece negodovali i nijesu dozvolili smjenu odjeljenskog starještine. Ističe se u obavještenju da su istog dana kada se desio incidentni događaj, pedagog i razredni starješina obavili razgovor sa svim učenicima iz odjeljenja i da su svi učenici koji su vidjeli što se desilo kazali da nije bilo nikakve svade niti tuče i da se desilo u igri bez ikakve loše namjere.

-da je dana 12.10.2022. godine telefonskim putem obavljen razgovor voditelja slučaja sa X X, ocem mldb. X vezano za događaj u školi od 29.10.2022. godine. S obzirom da su i X i njegova supruga X u radnom odnosu i da su izjavili da zbog obaveza na poslu nisu kod kuće u radno vrijeme Centra, voditelj slučaja je pozvao X kako bi zakazali razgovor. X je izjavio da će doći u Centar za socijalni rad dana 13.10.2022. godine u 11 sati i u tom terminu obaviti razgovor sa voditeljem slučaja na ovu temu

-da je dana 13.10.2022. godine voditelj slučaja u Centru za socijalni rad obavio razgovor sa X ocem X X vezano za incidentni događaj u školi i dogovoren su dalji koraci koji će biti preduzeti tokom rada na slučaju, i da je X istakao da ima povjerenja u institucije i da stoji na raspolaganju za sve što je potrebno. X je dostavio i medicinsku dokumentaciju - izvještaje ljkara specijalista nakon pregleda obavljenog u HMP-u i Urgentnom bloku Opštine bolnice u Bijelom Polju. Od strane voditelja slučaja X je upućen da će Centar u skladu sa svojim nadležnostima pružiti porodici podršku, da će raditi na osnaživanju i psihosocijalnoj podršci porodici kroz plan usluga koji će predvidjeti određene mjere i aktivnosti.

-da je dana 17.10.2022. godine, upućena i zamolnica JU OŠ "Pavle Žižić" u Njegosu da predstavnici psihološko-pedagoške službe, razredni starješina i druge osobe iz škole za koje smatraju da bi trebali učestvovati, učestvuju u sačinjavanju plana usluga (u daljem tekstu PU) za maloljetno dijete X X, koji uključuje plan podrške korisniku i porodici. Voditelj slučaja je obavijestio X oca X o organizovanju izrade PU za maloljetnog X u Centru za socijalni rad i pozvao oba roditelja da učestvuju u izradi PU za korisnika što je X prihvatio.

-da je dana 28.10.2022. godine Centar za socijalni rad dobio odgovor škole na zamolnicu u kojem navode da su u ovaj slučaj bile uključene mnoge institucije: MUP, Prosvjetna inspekcija UIP-a, Ministarstvo prosvjete i da će se zbog dugogodišnje i dobre saradnje rado odazvati pozivu i doći na izradu PU za maloljetnog X X.

-da su telefonskim putem obaviješteni roditelji o terminu sačinjavanja individualnog PU za maloljetnog X. Roditelji prihvatali termin i potvrdili njihov dolazak i dolazak dječaka kako bi i on u skladu sa uzrastom i kapacitetima participirao u sačinjavanju PU.

-da je od strane Centra upućena zamolnica na adresu OŠ "Pavle Žižić" u Njegosu za omogućavanje održavanja radionica na temu nenasilnog rješavanja konfliktata za sva odjeljenja VII razreda škole u cilju prevencije vršnjačkog nasilja.

-da je u prostoriji Centra za socijalni rad započeta izrada individualnog PU za maloljetnog X X. U izradi PU osim stručnih radnika Centra za socijalni rad učestvovali su roditelji X X i predstavnici OŠ „Pavle Žižić“ u Njegosu. Prilikom izrade PU prisutan je bio i maloljetni X X kako bi participirao u skladu sa svojim kapacitetima i uzrastom ali su roditelji sugerisali stručnim radnicima da X ne treba da bude prisutan iz razloga da mu ne bi bilo neprijatno što su stručni radnici uvažili jer je i X prihvatio predlog roditelja. X je u razgovoru sa stručnim radnikom verbalizovao da radije ne bi bio prisutan. U toku izrade PU roditelji su na početku imali određenu vrstu otpora koji je vremenom uz podršku stručnih radnika Centra nestala i uspostavljena je konstruktivna komunikacija. Svi učesnici tokom izrade PU su dali svoj doprinos da se zaštiti najbolji interes djeteta i da se prevaziđe nastala situacija. Roditelji su prihvatali saradnju sa Centrom za socijalni rad a u toku izrade PU zajedno sa predstavnicima škole sagledali su što bi to bio najbolji interes maloljetnog Xa i doprinijeli u definisanju ciljeva, oblasti, aktivnosti, očekivanih ishoda, vremenskih okvira i personalno delegiranih učesnika koji su dobili konkretna zaduženja u realizaciji PU. U toku izrade PU roditelji su istakli da njima kao roditeljima nije potrebna psihosocijalna podrška od strane Centra za socijalni rad Bijelo Polje. Roditelji su takođe izjavili da ne žele dijete da vode kod psihologa što se predviđalo planom usluga iz razloga što smatraju da bi time doveli dijete u situaciju etiketiranja i naveli da su oni odgovorni roditelji i da imaju kapacitete da svom djetetu pomognu. Svi prisutni u sačinjavanju plana potpisali su predviđeni PU.

-da je po donošenju Plana usluga Centar za socijalni rad nastavio realizaciju Plana usluga. Aktivnosti za koje je zadužen Centar za socijalni rad u skladu sa individualnim PU za maloljetnog X X realizuju se planiranim dinamikom.

-da su održane predviđene radionice u skladu sa predviđenim aktivnostima PU. Tema radionica: Nenasilno i kreativno rješavanje konfliktata. Po prethodno ostvarenoj komunikaciji sa predstavnicima OŠ "Pavle Žižić" Njegosu

zakazani su termini održavanja radionica u školi sa učenicima VII razreda (OŠ „Pavle Žižić u Njegnjevu ima 2 odjeljenja VII razreda). Za održavanje radionica obezbijeđen je adekvatan prostor - kabinet za likovno obrazovanje. Cilj radionice je nenasilno rješavanje konflikata i prevencija vršnjačkog nasilja za ciljnu grupu - učenike VII razreda OŠ "Pavle Žižić" Njegnjevo. Učesnik u radionicama je bio i maloljetni X X jer je učenik VII razreda.

-da je voditelj slučaja obavio telefonski razgovor sa X ocem X i da je tema razgovora bila X zdravstveno stanje, njegov odnos u školi sa vršnjacima i nastavnicima i odnos roditelja sa nastavnicima i predstavnicima škole.

-da je X u telefonskom razgovoru izjavio da je X dobrog zdravstvenog stanja, da nema nikakvih problema, da mu je za sada u školi odlično, da postiže odlične ocjene, da je sve u najboljem redu, da su odnosi sa školom dobiti i da X zadovoljan odlazi u školu i dolazi iz škole; da X ističe da je odnos X i vršnjaka dobar, da se nije žalio, takođe ima dobar odnos i sa nastavnicima. X navodi da je i njihov odnos kao roditelja sa predstavnicima škole na dobrom nivou jer su izglađili sve nesporazume i da je prevashodno to i bio njihov cilj kao roditelja, da se posveti malo veća pažnja djeci kako se ne bi opet nešto slično dogodilo;

-da je Centar mišljenja da su u predmetu maloljetnog X X postupali u skladu sa zakonom, najboljim interesima maloljetnog djeteta u okviru svojih nadležnosti. Svi stručni radnici koji su postupali u predmetu prema roditeljima i maloljetnom Xu odnosili su se profesionalno, sa uvažavanjem, omogućavali im participaciju uvažavajući uzrasne karakteristike djeteta. Kroz preduzete mjere zaštite i aktivnosti sagledani su najbolji interesi maloljetnog djeteta.

5. Zaštitniku je MUP – CB Bijelo Polje dostavio izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da su službenici Regionalnog centra bezbjednosti Sjever - Odjeljenja bezbjednosti Bijelo Polje, u određenom momentu upoznati sa dešavanjima u vezi maloljetnog dječaka X X, kao i da su u saradnji sa ostalim institucijama preduzeli sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti, kako bi utvrdili činjenično stanje i preduzeli adekvatne aktivnosti.

-da je Odjeljenju bezbjednosti Bijelo Polje, dana 10. oktobra 2022. godine, od strane Centra za socijalni rad Opštine Bijelo Polje, dostavljeno obavještenje u kojem je navedeno da je u Centar za socijalni rad došao X X da se informiše o postupcima u slučaju vršnjačkog nasilja i naveo da je njegov sin X X, učenik VIII razreda OŠ „Pavle Žižić“ bio žrtva vršnjačkog nasilja od strane učenika, te da mu se to događa po treći put.

-da je istog dana - 10.oktobra 2022. godine, putem e-maila u dežurnu službu OB Bijelo Polje primljen dopis OŠ „Pavle Žižić“, u kome je navedeno da se Odjeljenju bezbjednosti obraćaju radi rješavanja problema koji se desio dana 29.09.2022. godine, a koji menadžment škole ne može riješiti samostalno. U pomenutom dopisu se navodi da se učenik škole X X prije početka nastave nalazio ispred kabineta ruskog jezika, gdje se igrao sa drugovima. Sa njima se gurao, nakon čega je pao i udario glavom u zid. Dežurni nastavnik mu je tom prilikom pružio pomoć nakon čega je pozvao roditelja. Navodi se i da je škola preduzela sve potrebne mjere i radnje iz domena njihovih nadležnosti o čemu posjeduju pedagošku dokumentaciju.

-da je po naprijed navedenim dopisima postupila službenica Stanice kriminalističke policije OB Bijelo Polje X X, koja je od roditelja maloljetnog X X, X X i X X, prikupila obavještenja na okolnosti predmetnog događaja i sumnje na postojanje vršnjačkog nasilja. Isti su dostavili medicinsku dokumentaciju u kojoj su opisane povrede njihovog sina X X za dane 29. i 30. septembra 2022. godine, u kojima je navedena dijagnoza "xx".

-da su prikupljena obavještenja na okolnosti prijavljenog događaja i od VD direktorice OŠ „Pavle Žižić“ X X, pedagogice X X i nastavnika X X i X X.

-da je o predmetnom događaju obaviještena nadležna ODT u Bijelom Polju X X koja se izjasnila da se shodno Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, član 2, ne može voditi krivični postupak, niti se mogu primijeniti druge sankcije i mjere propisane tim zakonom prema licu koje u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije imalo 14 godina, a u predmetnom događaju radi se o djeci uzrasta dobi od 12 godina.

-da su o izjašnjenju tužiteljke pisanim putem obaviješteni i Centar za socijalni rad u Bijelom Polju i OŠ „Pavle Žižić“, kao i otac mldb. X X, X X.

-da je održan okrugli sto po pitanju organizovanja radionica o vršnjačkom nasilju kojem su prisustvovali: službenica Stanice kriminalističke policije OB Bijelo Polje, vd direktorica škole „Pavle Žižić“, pedagogica škole X X, nastavnici X X i X X, članovi Tima za sprečavanje svih oblika nasilja, roditelji: X X, X X, X X, X X i X X, o čemu je sačinjen zapisnik.

-da se na sastanku pokušao rješiti problem koji je nastao zbog naprijed navedenog događaja, kao i drugi ranije pominjani problemi, koje je predočila porodica učenika X X

-da su svi prisutni bili saglasni da se u školi ne dešava nasilje, te da dječak X X od strane svojih vršnjaka ne trpi bilo kakav vid nasilja. Takođe, svi prisutni su se saglasili sa odlukom članova Tima za sprečavanje svih oblika nasilja da u OŠ „Pavle Žižić“, ne postoji vršnjačko nasilje kod bilo kojeg učenika pa ni u ovom slučaju, jer su to slučajni, a ne namjerni događaji, imajući u vidu da se pod vršnjačkim nasiljem smatra svaki vid nasilja koji traje u kontinuitetu i ima za cilj da povrijedi (psihički ili fizički) drugu osobu.

-da su prisutni roditelji učenika iz odjeljenja u kojem je X X, ostali dosledni svojoj odluci sa prethodnog roditeljskog sastanka odjeljenja da ne žele promjenu razrednog starještine X X, iako je to zahtijevala majka X X, X X. Takođe su svi jednoglasno podržali napore pedagogice škole X X u edukaciji djece o svim oblicima vršnjačkog nasilja i svim drugim edukacijama i radionicama koji se već duži niz godina sprovodi u školi. Svi prisutni roditelji su ostali jasni u svom stavu da se u školi prema bilo kome ne dešava vršnjačko nasilje, a da su dva događaja koja je navela X X samo slučajnost koja se mogla desiti bilo kom drugom učeniku.

-da X X se javila u OB Bijelo Polje. Od strane službenice sugerisano da je potrebno, radi pravilnijeg postupanja, nastavnog osoblja škole, da školi dostavi svu potrebnu medicinsku dokumentaciju za svog sina X X, jer je na sastanku navela da je on bolestan već godinama te da se liječi, te da ne može biti na časovima fizičkog vaspitanja, kako bi nastavnik fizičkog vaspitanja mogao da ga osloboди pohadanja časova fizičkog vaspitanja. U protivnom će nastavnik smatrati da njen sin X X odbija da prisustvuje časovima pomenutog predmeta, što može rezultirati njegovom negativnom ili nižom ocjenom. Takođe joj je savjetovano da svoj lični sukob i nezadovoljstvo radom pedagogice škole X X, riješi putem obraćanja prosvjetnoj inspekciji koja je nadležna za takve poslove, kao i da to ne poistovjećuje sa onim što se desilo njenom sinu X X a radi najboljeg interesa djeteta koje je takvim postupanjem u školi u fokusu pažnje svojih vršnjaka. X X je ukazano na negativnosti njenog zahtjeva sa sastanka u školi, da se njen sin X X odvoji od svih učenika te da mu se niko od učenika niti obraća, niti na bilo koji drugi način kontaktira sa njim.

-da napominju da o svim pomenutim dešavanjima, a do ovog naprijed opisanog događaja, nijesu bili upoznati niti od strane menadžmenta Osnovne škole „Pavle Žižić“, niti od strane službenika Centra za socijalni rad, kao ni od roditelja maloljetnog X X

-da ističu da je roditeljima maloljetnog X X i OŠ "Pavle Žižić" ponuđena pomoć od strane OB Bijelo Polje u rješavanju konkretnih eventualnih problema po ovom pitanju.

6. Zaštitniku je Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekciju za prosvjetu dostavila izjašnjenje u kojem se navodi: da je postupku inspekcijskog nadzora, prosvjetna inspektorka uvidom u evidenciju i dokumentaciju škole, utvrdila da su preduzete mjere i radnje kao u dostavljenom izjašnjenju škole, kao i da je uvidom u odjeljensku knjigu VII-X odjeljenja utvrdila da je učenicima X X i X X izrečena vaspitna mjera opomena odjeljenskog starještine;

-da je utvrđeno da postupak izricanja vaspitne mjerne opomene nije sproveden u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku dodjeljivanja pohvala i nagrada i vaspitnim mjerama za učenike osnovne škole, i da je ukazano odgovornom licu škole da u roku od sedam dana od dana uručenja zapisnika otkloni konstatovanu nepravilnost i da ih u određenom roku (7 dana) od dana otklanjanja pisano obavijeste o preduzetim mjerama;

-do današnjeg dana Institucija Zaštitnika nema informaciju da li je nepravilnost otklonjena;

III UTVRĐENE ČINJENICE

7. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da je učenik X X učenik VII razreda JU OŠ „Pavle Žižić“ Bijelo Polje, Njegnjevo;
- da je otac maloljetnog X X prijavio nadležnim organima da se tri puta ponovilo vršnjačko nasilje;
- da je Tim za sprečavanje svih oblika nasilja u JU OŠ „Pavle Žižić“ Njegnjevo uvratio da se ne radi o vršnjačkom nasilju koje se dogodilo u školi;
- da je škola preduzela mjere i radnje u cilju zaštite i pomoći učeniku X X i da je uključila i nadležne službe MUP- CB Bijelo Polje, JU Centar za socijalni rad - Bijelo Polje, Ministarstvo prosvjete, kako bi rješili slučaj X;
- da je škola učestvovala u izradi plana usluga u Centru za socijalni rad - Bijelo Polje za učenika X;
- da je Centar za socijalni rad Bijelo Polje preduzimao mjere i radnje iz svoje nadležnosti koja su detaljno navedena u izjašnjenju i u predmetu maloljetnog X X postupao u skladu sa zakonom, najboljim interesima maloljetnog djeteta, profesionalno, sa uvažavanjem, omogućavali participaciju uvažavajući uzrasne

karakteristike djeteta.

- da su službenici Regionalnog centra bezbjednosti Sjever - Odjeljenja bezbjednosti Bijelo Polje, bili upoznati sa dešavanjima u vezi maloljetnog dječaka X X, kao i da su u saradnji sa ostalim institucijama preduzeli sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti, kako bi utvrdili činjenično stanje i preduzeli adekvatne aktivnosti.
- da je o predmetnom događaju obaviještena nadležna ODT u Bijelom Polju X X koja se izjasnila da se shodno Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, član 2, ne može voditi krivični postupak, niti se mogu primijeniti druge sankcije i mjere propisane tim zakonom prema licu koje u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije imalo 14 godina, a u predmetnom događaju radi se o djeci uzrasta dobi od 12 godina;
- da je uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekciju u postupku inspekcijskog nadzora, utvrdila da su preduzete mjere i radnje kao u dostavljenom izjašnjenju škole, kao i da je uvidom u odjeljensku knjigu VII-X odjeljenja utvrđeno da je učenicima X X i X X izrečena vaspitna mjera opomena odjeljenskog starještine;
- da je utvrđeno da postupak izricanja vaspitne mjerne opomena nije sproveden u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku dodjeljivanja pohvala i nagrada i vaspitim mjerama za učenike osnovne škole, i da je ukazano odgovornom licu škole da u roku od sedam dana od dana uručenja zapisnika otkloni konstatovanu nepravilnost i da ih u određenom roku (7 dana) od dana otklanjanja pisano obavijeste o preduzetim mjerama;
- do današnjeg dana Institucija Zaštitnika nema informaciju da li je nepravilnost otklonjena;

IV RELEVANTNI PROPISI

8. Ustav Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/2007 i 38/2013) propisuje da:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. (Član 8)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

Roditelji su obavezni da brinu o djeci, da ih vaspitavaju i školju. (Član 72)

Dijete uživa prava i slobode primjerno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe. (član 74)

9. Konvencijom o pravima djeteta UN-a propisano je:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrovorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjerne. (Član 3. stav 1 i 2)

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja, kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (čl. 3)

Države-potpisnice se slažu da se obrazovanje djeteta usmjeri ka:

(a) Razvoju dječje ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti;

(d) Pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, jednakosti ..(čl. 29 stav 1 tačka 1 i 4)

10. Porodični zakon Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 1/2007 i "Sl. list CG", br. 53/2016 i 76/2020) propisuje:

Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju.

Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjerne za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploracije i diskriminacije.

Svako je dužan da obavijesti centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva) o povredi prava djeteta za koju sazna.

Mjere kojima se zadire u porodični život dopuštene su samo ako se zaštitu članova porodice ne može obezbijediti na manje restiktivn način, pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno sarađuju. (Član 5)

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

Najbolji interes djeteta ima prioritet i utvrđuje se polazeći od:

- prava djeteta;
- mišljenja i želje djeteta;
- uzrasta, razvojnih sposobnosti i drugih ličnih svojstava djeteta;
- potrebe zaštite života i zdravlja djeteta;
- potrebe osiguranja bezbjednosti djeteta;
- potrebe fizičkog, emocionalnog, obrazovnog, socijalnog i drugog razvoja djeteta;
- prethodnog iskustva i okolnosti u kojima dijete živi;
- drugih okolnosti i stanja koja mogu da utiču na dobrobit djeteta. (Član 5b)

Dijete ima pravo na život i razvoj u zdravoj i bezbjednoj životnoj i socijalnoj sredini.

Dostojanstvo djeteta je nepričekano i svi su dužni da ga poštaju i štite.

Svi su dužni da postupaju prema djetetu uz poštovanje njegove ličnosti i individualnosti. (Član 61a)

11. Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju Crne Gore ("Sl. list RCG", 64/02, 49/07 i "Sl. list CG", br. 45/10, 40/11 - dr. zakon, 39/13 i 47/17) propisuje:

Ciljevi osnovnog obrazovanja i vaspitanja su:

- 1) obezbjeđivanje osnovnog obrazovanja svim građanima;
- 2) razvoj kreativnih ličnosti;
- 3) postizanje međunarodno uporedivih standarda znanja i sticanja znanja za nastavak školovanja;
- 4) razvijanje kritičkog mišljenja, samostalnosti i zainteresovanosti za nova znanja;
- 5) osposobljavanje za samostalno rasuđivanje i učešće u društvenom životu;
- 6) sticanje opštih znanja koja omogućavaju samostalnu, efikasnu i kreativnu primjenu u praksi;
- 7) omogućavanje razvoja ličnosti učenika, u skladu sa njegovim sposobnostima i zakonitostima razvoja;
- 8) vaspitanje za poštovanje nacionalnih vrijednosti istorije i kulture, kao i za uvažavanje kulturnih i ostalih osobenosti drugih naroda;
- 9) vaspitanje za međusobnu toleranciju, poštovanje različitosti, saradnju sa drugima, poštovanje prava čovjeka i osnovnih sloboda, a time i razvijanje sposobnosti za život u demokratskom društvu;
- 10) usvajanje znanja o osnovnim zakonitostima razvoja prirode i društva i očuvanja zdravlja;
- 11) razvijanje demokratskih stavova, tolerancije i kooperacije (u školi i izvan nje) i poštovanja prava drugih;
- 12) formiranje i podsticanje zdravog načina života i odgovornog odnosa prema životnoj sredini.
- 13) razvijanje radnih sposobnosti učenika: marljivost, strpljenje, red, rad i disciplina;
- 14) razvijanje profesionalne orientacije kod učenika;
- 15) razvijanje bazičnih kompetencija učenika, kao i kompetencije učenja;
- 16) razvijanje prirodno-matematičke i digitalne pismenosti;
- 17) razvijanje društvenih i građanskih kompetencija, kao i kulturološke senzibilizacije;
- 18) podsticanje, razumijevanje, solidarnost i uvažavanje različitosti;
- 19) razvijanje socijalnih i emocionalnih vrijednosti i vještina. (Član 2)

Obrazovno-vaspitni rad u školi obavljaju nastavnici, vaspitači i stručni saradnici.

Nastavnici organizuju i izvode obrazovno-vaspitni rad i rade na njegovom unapređivanju. (Član 75)

12. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašćen/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (Član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost. (Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

13. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je po prijavi oca X X da je njegov sin X X tri puta doživio vršnjačko nasilje, sproveo ispitni postupak, ali na osnovu dobijene dokumentacije Zaštitnik nije mogao sa sigurnošću utvrditi da je došlo do vršnjačkog nasilja u školi, ali pri tome ne spori subjektivni osjećaj roditelja da navedene radnje imaju elemente vršnjačkog nasilja.

Zaštitnik zapaža da su nadležni organi JU OŠ „Pavle Žižić“ Njegnjevo, Bijelo Polje, JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje, MUP – CB Bijelo Polje, Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekciju za prosvjetu preduzimali mjere i radnje iz svoje nadležnosti u cilju podrške maloljetnom X X.

Iz dokumentacije koju je dostavila JU OŠ „Pavle Žižić“ Njegnjevo, Bijelo Polje o slučaju X X Zaštitnik zapaža da su povodom slučaja uključene i nadležne službe MUP-a, JU Centra za socijalni rad - Bijelo Polje, Ministarstvo prosvjete, kako bi se u cijelini razriješio slučaj X. Takođe, škola je preduzimala mjere i radnje u cilju zaštite i pomoći učeniku X X. Tim za sprečavanje svih oblika nasilja navedene škole utvrdio je da se ne radi o vršnjačkom nasilju koje se dogodilo u školi a što potvrđuje izjava odjeljenskog starještine. Takođe zapaža se da su nakon svake prijave od strane roditelja X razredni starješina, pedagoškinja škole obavili razgovor o predmetnim dogadjajima sa djecom, njihovim roditeljima kako bi se preduprijedile bilo kakve negativne radnje djece. Predstavnici škole učestvovali su u izradi plana usluga u Centru za socijalni rad - Bijelo Polje.

Zaštitnik zapaža iz dokumentacije koju je dostavio JU Centar za socijalni rad Bijelo Polje da su predizimali mjere i radnje iz svoje nadležnosti sve u cilju najboljeg interesa dječaka X X; da su stručni radnici uspostavili telefonsku komunikaciju sa X X ocem maloljetnog djeteta sa kojim je obavljen razgovor; da su stručni radnici Centra posjetili OŠ "Pavle Žižić" u Njegnjevu i obavili razgovor sa pedagoškom službom škole, razrednim starješinom i direktoricom škole vezano za predmetni dogadjaj; da je stručnim radnicima dat na uvid dat zapisnik sa sastanka Tima za prevenciju vršnjačkog nasilja u školi kojim se zaključuje da se u konkretnom slučaju nije desilo vršnjačko nasilje; da je Centar za socijalni rad uputio dopis JZU Dom zdravlja u Bijelom Polju u kojem je tražena dostava izvještaja o aktuelnom zdravstvenom stanju i vrsti povreda za maloljetnog X X; da je kroz informacioni sistem SWIS koji koriste svi centri za socijalni rad pokrenut postupak vođenja slučaja, određen je voditelj slučaja a samim tim se i krenulo u prikupljanje podataka i dokumentacije za izradu procjene za maloljetno dijete X X; da je voditelj slučaja u Centru za socijalni rad obavio razgovor sa X X vezano za incidentni dogadjaj u školi i dogovoren su dalji koraci koji će biti preduzeti tokom rada na slučaju, i da je X istakao da ima povjerenja u institucije i da stoji na raspolaganju za sve što je potrebno. X je dostavio i medicinsku dokumentaciju - izvještaje lječnika specijalista nakon pregleda obavljenog u HMP-u i Urgentnom bloku Opšte bolnice u Bijelom Polju. Od strane voditelja slučaja X je upućen da će Centar u skladu sa svojim nadležnostima pružiti porodicu podršku, da će raditi na osnaživanju i psihosocijalnoj podršci porodici kroz plan usluga koji će predviđjeti određene mjere i aktivnosti; da je Centar za socijalni rad dobio odgovor škole na zamolnicu u kojem navode da su u ovaj slučaj bile uključene mnoge institucije: MUP, Prosvjetna inspekcija UIP-a, Ministarstvo prosvjete i da će se zbog dugogodišnje i dobre saradnje rado odazvati pozivu i doći na izradu PU za maloljetnog X X; da su telefonskim putem obaviješteni roditelji o terminu sačinjavanja individualnog PU za maloljetnog X; da su roditelji prihvatali termin i potvrdili njihov dolazak i dolazak dječaka kako bi i on u skladu sa uzrastom i kapacitetima participirao u sačinjavanju PU; da je od strane Centra upućena zamolnica na adresu OŠ "Pavle Žižić" u Njegnjevu za omogućavanje održavanja radionica na temu nenasilnog rješavanja konflikata za sva odjeljenja VII razreda škole u cilju prevencije vršnjačkog nasilja; da je u prostoriji Centra za socijalni rad započeta izrada individualnog PU za maloljetnog X X. U izradi PU osim stručnih radnika Centra za socijalni rad učestvovali su

roditelji X X i predstavnici OŠ „Pavle Žižić“ u Njegnjevu. Prilikom izrade PU prisutan je bio i maloljetni X X kako bi participirao u skladu sa svojim kapacitetima i uzrastom ali su roditelji sugerisali stručnim radnicima da X ne treba da bude prisutan iz razloga da mu ne bi bilo neprijatno što su stručni radnici uvažili jer je i X prihvatio predlog roditelja. X je u razgovoru sa stručnim radnikom verbalizovao da radije ne bi bio prisutan. U toku izrade PU roditelji su na početku imali određenu vrstu otpora koji je vremenom uz podršku stručnih radnika Centra nestala i uspostavljena je konstruktivna komunikacija. Svi učesnici tokom izrade PU su dali svoj doprinos da se zaštiti najbolji interes djeteta i da se prevaziđe nastala situacija. Roditelji su prihvatili saradnju sa Centrom za socijalni rad, a u toku izrade PU zajedno sa predstvincima škole sagledali su šta bi to bio najbolji interes maloljetnog Xa i doprinijeli u definisanju ciljeva, oblasti, aktivnosti, očekivanih ishoda, vremenskih okvira i personalno delegiranih učesnika koji su dobili konkretna zaduženja u realizaciji PU. U toku izrade PU roditelji su istakli da njima kao roditeljima nije potrebna psihosocijalna podrška od strane Centra za socijalni rad Bijelo Polje. Roditelji su takođe izjavili da ne žele dijete da vode kod psihologa što se predviđalo planom usluga iz razloga što smatraju da bi time doveli dijete u situaciju etiketiranja i naveli da su oni odgovorni roditelji i da imaju kapacitete da svom djetetu pomognu. Svi prisutni u sačinjavanju plana potpisali su predviđeni PU; da je po donošenju Plana usluga Centar za socijalni rad nastavio realizaciju Plana usluga. Aktivnosti za koje je zadužen Centar za socijalni rad u skladu sa individualnim PU za maloljetnog X X realizuju se planiranim dinamikom; da su održane predviđene radionice u skladu sa predviđenim aktivnostima plana usluga - Tema radionica: Nenasilno i kreativno rješavanje konflikata; da su po prethodnoj ostvarenoj komunikaciji sa predstvincima OŠ "Pavle Žižić" Njegnjevo zakazani termini održavanja radionica u školi sa učenicima VII razreda (OŠ „Pavle Žižić“ u Njegnjevu ima 2 odjeljenja VII razreda). Za održavanje radionica obezbijeđen je adekvatan prostor - kabinet za likovno obrazovanje. Cilj radionice je nenasilno rješavanje konflikata i prevencija vršnjačkog nasilja za ciljnu grupu - učenike VII razreda OŠ "Pavle Žižić" Njegnjevo. Učesnik u radionicama je bio i maloljetni X X jer je učenik VII razreda; da je voditelj slučaja obavio telefonski razgovor sa X ocem X i da je tema razgovora bila X zdravstveno stanje, njegov odnos u školi sa vršnjacima i nastavnicima i odnos roditelja sa nastavnicima i predstvincima škole; da je Centar u predmetu maloljetnog X X postupao u skladu sa zakonom, najboljim interesima maloljetnog djeteta u okviru svojih nadležnosti.

Zaštitnik takođe zapaža iz dokumentacije koju su dostavili MUP – CB Bijelo Polje i Uprava za inspekcijske poslove – odsjek za inspekciju za prosvjetu da su službenici Regionalnog centra bezbjednosti Sjever - Odjeljenja bezbjednosti Bijelo Polje, bili upoznati sa dešavanjima u vezi maloljetnog dječaka X X, kao i da su u saradnji sa ostalim institucijama preduzeli sve mjere i radnje iz svoje nadležnosti, kako bi utvrdili činjenično stanje i preduzeli adekvatne aktivnosti; da je o predmetnom događaju obaviještena nadležna ODT u Bijelom Polju X X koja se izjasnila da se shodno Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, član 2, ne može voditi krivični postupak, niti se mogu primijeniti druge sankcije i mjere propisane tim zakonom prema licu koje u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije imalo 14 godina, a u predmetnom događaju radi se o djeci uzrasta dobi od 12 godina.

Uprava za inspekcijske poslove – Odsjek za inspekciju u postupku inspekcijskog nadzora, utvrdila je da su preduzete mjere i radnje od strane škole, kao i da je uvidom u odjeljensku knjigu VII-x odjeljenja utvrđeno da je učenicima X X i X X izrečena vaspitna mjera opomena odjeljenskog starještine te da postupak izricanja vaspitne mjere opomena nije sproveden u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku dodjeljivanja pohvala i nagrada i vaspitnim mjerama za učenike osnovne škole, te je ukazano odgovornom licu škole da u roku od sedam dana od dana uručenja zapisnika otkloni konstatovanu nepravilnost.

Zaštitnik podsjeća na važnost prevencije vršnjačkog nasilja i preduzimanja niza aktivnosti koje je neophodno sprovoditi među djecom, kako bi uvidjeli i shvatili da svojim djelovanjem mogu spriječiti nasilje u školi ili van nje. Zaštitnik podsjeća i na važnost sprovođenja programa koji doprinose međusobnoj toleranciji i uvažavanju, te rješavanju međusobnih sukoba na miran način.

U cilju suzbijanja nasilja među djecom Zaštitnik podsjeća da je veoma važno da se razmotre uzroci koji dovode do ispoljavanja nasilnog ponašanja. Od neprocjenljive važnosti je uspostavljanje saradnje između roditelja, obrazovno vaspitnih ustanova kao i drugih organa lokalne zajednice koji zajedničkim djelovanjem treba da doprinose suzbijanju konfliktnih situacija. U konkretnom slučaju od velike važnosti bi bio rad sa učesnicima ovog konflikta, te je u tom smislu neophodno inteziviranje psihološko-pedagoške službe i sprovođenje njihovih aktivnosti.

Shodno naprijed navedenom a u cilju zaštite prava i najboljeg interesa djece, Zaštitnik daje

PREPORUKU

JU OŠ „Pavle Žižić“ Njegnjevo, Bijelo Polje:

- Da nastavi da preduzima mjere i radnje u cilju pružanja pomoći učeniku X X u cilju prevazilaženja eventualnih problema;
- Da nastavi da sprovodi radionice sa učenicima o važnosti nenasilne komunikacije sa osvrtom na prepoznavanje različitih oblika nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja kao i radionice o važnosti poštovanja obaveza koje imaju u okviru svog odrastanja;
- Da obezbijedi osnovne informacije i stručnu podršku i pomoći zaposlenim u školi u prepoznavanju nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja učenika i aktivnostima koje se u slučaju sumnje i saznanja o tome preduzimaju;
- Da unaprijedi saradnju sa roditeljima njegujući partnerski odnos.

JU OŠ “Pavle Žižić“ Njegnjevo, Bijelo Polje je dužna da dostavi izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju ovih preporuka u roku od 30 dana.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- JU OŠ „Pavle Žižić“ Bijelo Polje, adresa: Njegnjevo bb
-a/a